

OBRAVNAVA NASILJA V VZGOJNOIZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH¹

Doroteja Lešnik Mugnaioni, Ingrid Klemenčič, Sebastjan Čagran²

Anita Ambrož, Janja Bogataj, Maja Cetin, Romana Epih, Robert Gajšek,
Polonca Kenda, Cvetka Kernel, Nevenka Lamut, Marija Lubšina Novak,
Erna Meglič, Majda Vehovec, Majda Zaveršnik Puc³

OBRAVNAVA MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA

VERBALNO NASILJE, UNIČEVANJE POTREBŠČIN, IZSILJEVANJE

TAKOJ		
RAVNATELJ	ŠSS	UČITELJ/RAZREDNIK
		zaščititi učenca
		obvesti ŠSS in ravnatelja
	ločeni pogovori z žrtvijo in povzročiteljem zapisniki pogovorov	
	obvesti se starše žrtve in povzročitelja	
	po potrebi povzročitelja izvzame od pouka in individualno dela z njim	
KASNEJE (procesno)		
		predlaga učiteljskemu zboru vzgojni opomin za povzročitelja (ali to stori ravnatelj)
sodeluje v timu	skliče tim – individualizirani načrti, načrt dela z razredom, starši (ŠSS, razrednik, ravnatelj ...)	

¹ Dokument je nastal v Šoli za ravnatelje.

² Gre za avtorje prvega dokumenta na temo obravnave različnih vrst nasilja v VIZ, ki je bil oblikovan za ravnatelje leta 2014.

³ Na podlagi prvega dokumenta je ob sodelovanju ravnateljev svetovalcev nastal dokument v pričujoči obliki v okviru projekta Vodenje in upravljanje inovativnih učnih okolij (2018 - 2020) v Šoli za ravnatelje. Dokument je bil temeljno gradivo za izvedbo svetovanj ravnateljem v regijskih aktivih na področju preprečevanja nasilja v VIZ.

	ločeni razgovori s starši žrtve in povzročitelja	
	svetovalno delo z žrtvijo (psihosocialna podpora)	
	svetovalno delo s povzročiteljem	
organizira dodatno izobraževanje za strokovne delavce (delo z učenci s posebnimi potrebami, reševanje konfliktov, komunikacija s starši ...)	strokovna podpora učiteljem	
	preverjanje odnosov in klime v razredu, počutje učenca, ki je bil žrtev	
	priprava tematskih razrednih ur	
	tematski roditeljski sestanek	
	delo s starši žrtve in povzročitelja	
spremljanje napredka v skladu z individualnim vzgojnim načrtom za žrtev in povzročitelja in spremljanje uresničevanja drugih procesnih ukrepov		

OBRAVNAVA MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA

FIZIČNO NASILJE S TELESNO POŠKODBO

TAKOJ		
RAVNATELJ	ŠSS	UČITELJ
		poskrbi za zdravniško pomoč (pokliče nujno medicinsko pomoč - 112)
		poskrbi za varnost razreda
		obvesti ravnatelja in ŠSS
o dogodku obvesti Policijo	obvesti starše	spremlja učenca v zdravstveni dom
		naredi zapisnik dogodka
pogovor s povzročiteljem zapisnik pogovora		
KASNEJE (procesno)		
dogovor o nadaljnjih ukrepih, sankcijah za povzročitelja		
pogovor z žrtvijo zapisnik pogovora		
ločeni razgovori s starši žrtve in povzročitelja		
		predlaga vzgojni ukrep ali vzgojni opomin
po potrebi drugi ukrepi za zaščito žrtve (npr. premestitev povzročitelja v drug oddelek ...)		
	skliče tim – individualizirani načrti, načrt dela z razredom, starši, sodelovanja z pristojnimi institucijami (ŠSS, razrednik, ravnatelj ...)	

		skliče oddelčni učiteljski zbor, obvesti o dogodku ter ukrepih
organizira dodatno izobraževanje za strokovne delavce (delo z učenci s posebnimi potrebami, reševanje konfliktov, komunikacija s starši ...)	strokovna podpora učiteljem	
	delo z razredom (pogovor, tematske razredne ure, delavnice)	
	delo s starši žrtve in povzročitelja	
	po potrebi tematski roditeljski sestanek	
spremljanje napredka v skladu z individualnim vzgojnim načrtom za žrtev in povzročitelja in spremljanje uresničevanja drugih procesnih ukrepov		

OBRAVNAVA MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA

SPOLNO NASILJE

TAKOJ		
RAVNATELJ	ŠSS	UČITELJ
		ali druga oseba, ki zazna nasilje: -obvesti ravnatelja in ŠSS -poskrbi za zdravniško pomoč (pokliče nujno medicinsko pomoč - 112)
pogovor z žrtvijo, če je to mogoče zapisnik pogovora		
o sumu kaznivega dejanja tako obvesti Policijo	obvesti starše žrtve	
sodeluje s Policijo v kriminalistični preiskavi		
sklep o prepovedi obiskovanja pouka za povzročitelja do zaključka postopka vzgojnega ukrepanja		
skliče sestanek oddelčnih učiteljskih zborov oddelkov, v katerih sta žrtev in povzročitelj	po presoji pogovor s sošolci v oddelkih žrtve in povzročitelja	
skliče interni tim (ravnatelj, ŠSS, razrednik ...) načrt ukrepanja in sodelovanja z zunanjimi institucijami, razdelitev nalog		
uredi kronologijo dogodkov z uradnimi zaznamki in zapisniki		
KASNEJE (procesno)		
vodi sestanek oddelčnih učiteljskih zborov oddelkov, v katerih sta žrtev in povzročitelj		

pogovor s povzročiteljem in starši (v sodelovanju s Policijo)		
	svetovalno delo z žrtvijo, podpora pri učenju, pridobivanju ocen	
po potrebi strokovna podpora učiteljem, izobraževanje, supervizija ...	sistematično delo z obema oddelkoma (tematske razredne ure z zunanjim strokovnjakom – zaščita pred spolnim nasiljem)	
dokonča postopek vzgojnega ukrepa izključitve za povzročitelja		

OBRAVNAVA MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA

SPLETNO NASILJE

TAKOJ		
RAVNATELJ	ŠSS	RAZREDNIK
		obvesti ravnatelja in ŠSS
		naredi zapisnik zaznave nasilja
ločeni pogovori z žrtvijo in povzročiteljem zapisnik pogovorov		
o dogodku obvesti Policijo	o dogodku obvesti starše	
seznanitev žrtve in staršev o nujnih ukrepih za prekinitev spletnega nasilja <ul style="list-style-type: none"> - zavarovanje dokazov (fotografirati ali shraniti sporna sporočila) - blokiranje osebe, ki je nasilna in prekinitev komunikacije (npr. ukinitvev profila na FB) - obvestilo na www.spletno-ok.si (v primeru sovražnega govora in spolnega nasilja) - pridobitev dodatnih informacij na safe.si in Centra za varnejši internet - za starše, učitelje in otroke 		
KASNEJE (procesno)		
predlaga vzgojni opomin ali vzgojni ukrep		
	skliče tim – individualizirani načrti, načrt dela z razredom, starši, sodelovanja z pristojnimi institucijami (ŠSS, razrednik, ravnatelj ...)	
po potrebi drugi ukrepi (premestitev povzročitelja v drug oddelek ...)	svetovalno delo z žrtvijo	
	svetovalno delo s povzročiteljem	
	delo z razredom (delavnice o varni rabi interneta, razvijanje ustrezne klime v razredu ...)	
	delo s starši žrtve in povzročitelja	

	tematski roditeljski sestanek (predavanje o varni rabi interneta)
spremljanje napredka v skladu z individualnim vzgojnim načrtom za žrtev in povzročitelja in spremljanje uresničevanja drugih procesnih ukrepov	

OBRAVNAVA MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA

SOCIALNO IZLOČANJE VRSTNIKA

TAKOJ		
RAVNATELJ	ŠSS	RAZREDNIK
		obvesti ravnatelja in ŠSS
		naredi zapisnik zaznave
	ločeni pogovori z žrtvijo in povzročitelji zapisnik pogovorov	
	o dogodku obvesti starše	
KASNEJE (procesno)		
sodeluje v timu	skliče tim – individualizirani načrti, načrt dela z razredom, starši (ŠSS, razrednik, ravnatelj ...)	
dogovor o sankcijah za povzročitelje (vzgojni opomin ali vzgojni ukrep)		
	svetovalno delo z žrtvijo	
	svetovalno delo s povzročitelji	
	delo z razredom (analiza odnosov v razredu, razvijanje ustrezne klime v razredu ...)	
	delo s starši žrtve in povzročiteljev	
	tematski roditeljski sestanek	
spremljanje napredka v skladu z individualnim vzgojnim načrtom za žrtev in povzročitelje in spremljanje uresničevanja drugih procesnih ukrepov		

OBRAVNAVA NASILJA STROKOVNEGA DELAVCA NAD OTROKOM/UČENCEM**BESEDNO NASILJE UČITELJA NAD UČENCEM**

TAKOJ		
RAVNATELJ	ŠSS	UČITELJ - RAZREDNIK
oseba, ki zazna nasilje, obvesti ravnatelja in ŠSS zapisnik zaznave nasilja		
pogovor z učiteljem, ki je izvajal nasilje zapisnik pogovora		
	pogovor z žrtvijo zapisnik pogovora	
	po potrebi pogovor s pričami zapisnik pogovora	
pogovor z žrtvijo zapisnik pogovora	obvesti starše žrtve	
v primeru suma kaznivega dejanja obvesti Policijo o dogodku		
KASNEJE (procesno)		
izvede sankcije za učitelja		
o sankcijah obvesti oddelčni učiteljski zbor		
	svetovalno delo z žrtvijo	
	obvesti starše o ukrepih	
	delo z razredom (pogovor, tematske razredne ure, delavnice)	
	seznanitev staršev na roditeljskem sestanku	

OBRAVNAVA NASILJA STROKOVNEGA DELAVCA NAD OTROKOM/UČENCEM

FIZIČNO NASILJE VZGOJITELJA NAD OTROKOM

TAKOJ		
RAVNATELJ	SVETOVALNA SLUŽBA	VZGOJITELJ
oseba, ki zazna nasilje, obvesti ravnatelja in svetovalno službo		
zaščita otroka po potrebi zdravniška pomoč (nujna medicinska pomoč – 112)		
umik vzgojitelja/povzročitelja, da ni več v stiku z žrtvijo in drugimi otroki		
	navodila in strokovna podpora vzgojitelju ali pomočnici vzgojitelja, ki prevzame delo z otroki	
pogovor s pričami zapisnik pogovorov		
obvesti starše žrtve o dogodku ter ukrepanju		
obvesti Policijo o dogodku		
KASNEJE (procesno)		
pogovor s starši žrtve – individualno	svetovanje in strokovna pomoč vzgojitelju, ki ostane v oddelku in novemu vzgojitelju	
pogovor z vzgojiteljem/povzročiteljem, seznaniti ga z ukrepi zapisnik dogodka		
zbiranje informacij o dogodku zapisnik pogovorov s pričami		
pridobitev pravnega svetovanja, sankcije za vzgojitelja		

o ukrepih obvesti strokovne delavce		
o ukrepih obvesti starše žrtve		
	spremlja delo v oddelku ter odzive otrok	
	aktivni na temo neprimerne in nasilne komunikacije, kaznovanja otrok, čustvene pismenosti in obvladovanja čustev ... (po potrebi v sodelovanju z zunanjimi strokovnjaki)	
v primeru, da vzgojitelj/povzročitelj ostane v delovnem razmerju, naj se ga prestavi v drug oddelek, oblikovati je treba načrt spremljanja in strokovnega nadzora njegovega dela ter vedenja in ga usmeriti v dodatna izobraževanja, supervizijo, evalvirati njegovo delo		

OBRAVNAVA NASILJA STROKOVNEGA DELAVCA NAD OTROKOM/UČENCEM**FIZIČNO NASILJE UČITELJA NAD UČENCEM**

TAKOJ		
RAVNATELJ	ŠSS	UČITELJ - RAZREDNIK
zaščita učenca po potrebi zdravniška pomoč (nujna medicinska pomoč – 112)		
pogovor se z učiteljem zapisnik pogovora		
pogovor z žrtvijo, če je to mogoče zapisnik pogovora		
ukrepi za zaščito učenca, ustrezno strokovno pomoč in da ne bi prišlo do možnosti ponovitve nasilja		
obvesti Policijo in šolsko inšpekcijo	obvesti starše	
naredi zapisnik dogodka in ukrepanja		
KASNEJE (procesno)		
sankcije za učitelja/povzročitelja		
	psihosocialna pomoč žrtvi delo s starši žrtve	
	svetuje učencu/žrtvi in učitelju/povzročitelju pri izbiri zunanje inštitucije za psihosocialno in strokovno pomoč	
	delo z razredom (pogovor, delavnice, tematske razredne ure)	
	seznanitev staršev na roditeljskem sestanku o dogodku ter ukrepih šole	

OBRAVNAVA NASILJA NAD STROKOVNIM DELAVCEM

SPLETNO NASILJE NAD UČITELJEM S STRANI UČENCEV

TAKOJ		
RAVNATELJ	ŠSS	UČITELJ/ŽRTEV
		obvesti ravnatelja
naredi zapisnik dogodka, obvesti ŠSS		
obvesti Policijo		
	obvesti starše učencev/povzročiteljev	
predlaga vzgojni opomin ali vzgojni ukrep		
KASNEJE (procesno)		
podpora učitelju pri ustavitvi spletnega nasilja v sodelovanju z zunanjimi strokovnimi institucijami: <ul style="list-style-type: none"> - zavarovanje dokazov (fotografirati ali shraniti sporna sporočila) - blokiranje osebe, ki je nasilna in prekinitev komunikacije (npr. ukinitvev profila na FB) - obvestilo na www.spletno-oko.si (v primeru sovražnega govora in spolnega nasilja) - pridobitev dodatnih informacij na Centru za varnejši internet – Safe.si 		po potrebi pridobi pravni nasvet, pomoč sindikata
	podporni pogovor z učiteljem, po potrebi usmeritev v dodatne oblike psihosocialne pomoči	
seznanitev oddelčnega učiteljskega zbora o dogodku		
	delo z razredom (pogovori, delavnice o varni rabi interneta, tematske razredne ure ...)	

	delo s starši seznanitev z dogodkom, delavnice za starše (varna raba interneta ...)
	spremljanje napredka v skladu z individualnim vzgojnim načrtom za učenca/povzročitelja in pri izboljševanju klime v oddelku

OBRAVNAVA NASILJA NAD STROKOVNIM DELAVCEM

VERBALNO NASILJE STARŠA NAD UČITELJEM

TAKOJ		
RAVNATELJ	ŠSS	UČITELJ /ŽRTEV
		obvesti ravnatelja in ŠSS
zaščita učitelja in pogovor z učiteljem zapisnik pogovora		
v primeru suma kaznivega dejanja obvesti Policijo		
	podpora učitelju in psihosocialna pomoč	
pripravi načrt za zaščito učitelja (dogovor o nadaljnji komunikaciji z nasilnim staršem)		
KASNEJE (procesno)		
pogovor s staršem/povzročiteljem zapisnik pogovora		
	po potrebi nadaljnji podporni pogovori z učiteljem	po potrebi pridobi pravni nasvet, pomoč sindikata
skupni pogovor z učiteljem in staršem/povzročiteljem pisni dogovor o nadaljnji komunikaciji		

OBRAVNAVA NASILJA NAD STROKOVNIM DELAVCEM

FIZIČNO NASILJE STARŠA NAD UČITELJEM

TAKOJ		
RAVNATELJ	ŠSS	UČITELJ/ŽRTEV
		obvesti ravnatelja
zaščita učitelja, v primeru poškodbe – zagotovitev zdravstvene oskrbe		
obvesti Policijo o dogodku		
naredi zapisnik dogodka		
pripravi interni načrt za zaščito učitelja in drugih strokovnih delavcev		
obvesti oddelčni učiteljski zbor o dogodku, dogovor o nadaljnji komunikaciji s staršem/povzročiteljem		
KASNEJE (procesno)		
	podporni pogovori z učiteljem	po potrebi pridobi pravni nasvet, pomoč sindikata
spremljanje komunikacije strokovnih delavcev s staršem/povzročiteljem		

NASILJE NA DELOVNEM MESTU MED ZAPOSLENIMI

V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM ZAVODU

TAKOJ			
RAVNATELJ	ŠSS	UČITELJ/ŽRTEV	SINDIKAT V VIZ
		obvesti ravnatelja, ŠSS in sindikat	
pogovor z žrtvijo, definiranje problema			
zaščita žrtve (po potrebi organizacijski ukrepi, napotitev k zdravniku ...)			ob strinjanju žrtve neformalno posreduje pri povzročitelju in se posvetuje s strokovno službo sindikata
predlaga, da naredi pisno prijavo suma nasilja na delovnem mestu, če gre za dolgotrajno in sistematično nasilje (trpinčenje ali nadlegovanje) zapisnik pogovora			
	psihosocialna podpora žrtvi (nudi jo lahko tudi imenovani svetovalec ali pooblaščen oseba)		
		pisna prijava nasilja na delovnem mestu v skladu s pravilnikom v VIZ	
			usmeri žrtev v pravno službo sindikata

pogovor s povzročiteljem zapisnik pogovora			
		pridobi pravno pomoč sindikata	podpora žrtvi in vodstvu VIZ pri izvajanju ukrepov
postopek nadaljuje v skladu s pravilnikom v VIZ	informira žrtev o drugih oblikah pomoči		
KASNEJE (procesno)			
preda prijavo nasilja komisiji/pooblaščeni osebi (odvisno od pravilnika)			
komisija ugotovi stanje in poda ravnatelju predlog ukrepanja			
sankcije za povzročitelja, ukrepi za zaščito žrtve, ukrepi za izboljšanje odnosov in klime v kolektivu			
jasno sporočilo kolektivu o nedopustnosti nasilja med zaposlenimi	spremlja žrtev poroča ravnatelju		
organizira izobraževanje za zaposlene na temo preprečevanja trpinčenja/nadlegovanja na delovnem mestu			
načrtovanje ukrepov za izboljšanje odnosov in klime v kolektivu (supervizija, team building, coaching ...)			
evalviranje ukrepov			

OBRAVNAVA NASILJA NAD OTROKOM V DRUŽINI

TAKOJ		
RAVNATELJ	ŠSS	VZGOJITELJ/ UČITELJ / RAZREDNIK
		obvesti ravnatelja in ŠSS o zaznavi nasilja v družini (zaznava lahko pride tudi s strani centra za socialno delo)
	zapis zaznave nasilja (na podlagi zaupnega in podpornega pogovora z otrokom ali zaznave drugih znakov nasilja nad otrokom)	
vsi ukrepi so sprejeti v skladu s Pravilnikom za obravnavo nasilja v družini za VIZ in Zakonom o preprečevanju nasilja v družini		
v primeru poškodb zagotovi zdravniško oskrbo po potrebi zaščita otroka pred ogrožajočim staršem		
obvesti pristojni center za socialno delo, posreduje zapis o zaznavi nasilja v družini v primeru ogroženosti otroka obvesti tudi Policijo		
Sklic internega tima VIZ (ravnatelj, svetovalna služba, vzgojiteljici, razrednik ...) Interni tim sprejme načrt ukrepov za zaščito in podporo otroku v VIZ, določi naloge članom internega tima, dogovor o sodelovanju v multidisciplinarnem timu CSD in o sodelovanju z drugimi institucijami		
po potrebi sprejem ukrepov za zagotovitev varnosti zaposlenim v VIZ		
KASNEJE (procesno)		
sodelovanje v multidisciplinarnem timu centra za socialno delo		
	vodi interni tim, skrbi za sprotno izmenjavo informacij s centrom za socialno delo, policijo in drugimi institucijami	
podpora strokovnim delavcem, če bi morali		

pričati na sodišču o zaznavi nasilja v družini		
če pride do kršenja prepovedi približevanja ali ogrožanja varnosti zaposlenim v VIZ – prijava na Policijo		
podpora staršu, ki ni nasilen do otroka, usmerjanje v programe strokovne pomoči (v skladu z dogovorom v multidisciplinarnem timu)		
	pomaga otoku organizirati učenje in pridobivanje ocen, izdelava načrt pomoči za otroka	
		skupaj s ŠSS pripravi ustrezne informacije o sošolcu, žrtvi nasilja, da mu bodo sošolci pomagali, ga razumeli.
		delo z razredom socialne igre, pogovori na temo odnosov v družini, spoštljive komunikacije v družini (tematska razredna ura, delavnica, pogovor ...)